
ՄԵԾԱՎԱՍՏԱԿ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆ ՈՒ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐՀՈՒՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉԸ

*(ՀՀ ԳԱԱ ԱԿԱԴԵՄԻԿՈՍ ՌԱԴԻԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ
ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ 80-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ)*

Իր ծննդյան 80-ամյակը բոլորեց ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, քվանտային էլեկտրոնիկայի, ռադիոֆիզիկայի և ռադիոաստղագիտության վաստակաշատ հետազոտող, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսի Մարտիրոսյանը:

Ռ. Մարտիրոսյանը ծնվել է 1936 թ. մայիսի 1-ին Լեռնային Ղարաբաղի Մարտակերտի շրջանի Մատաղիս գյուղում: Միջնակարգն ավարտելուց հետո նա ընդունվել է Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկամաթեմատիկական ֆակուլտետ՝ ավարտելով այն 1958 թ.: Իր գիտական գործունեությունը նա սկսել է ՀԳԱ Բյուրականի աստղադիտարանում, ապա Աշտարակում՝ ՀԳԱ ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտում: Աշխարհահռչակ

աստղաֆիզիկոս Վ. Համբարձումյանի առաջարկությամբ Ռ. Մարտիրոսյանը 1960 թ. մեկնում է Մոսկվա և ընդունվում ԽՍՀՄ ԳԱ Լեբեդևի անվ. Ֆիզիկայի ինստիտուտի ասպիրանտուրան: Այստեղ Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր, ԽՍՀՄ ԳԱ ակադեմիկոս Ա. Մ. Պրոխորովի ղեկավարությամբ սկսվում է Ռ. Մարտիրոսյանի արդյունաշատ գործունեությունը:

Ռ. Մարտիրոսյանը, 1964 թ. հաջողությամբ պաշտպանելով թեկնածուական ատենախոսությունը, վերադառնում է Աշտարակ՝ Ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտ: Երիտասարդ գիտնականը ստացել էր գալակտիկայի հետ կապված նշանակալի արդյունքներ, ուստի Վ. Համբարձումյանը նրան խորհուրդ է տալիս իր հետազոտությունները շարունակել ինստիտուտում: Այդ նպատակով ՀԳԱ նախագահության որոշմամբ ինստիտուտում ստեղծվում է քվանտային ուժեղացուցիչների լաբորատորիա՝ Ռ. Մարտիրոսյանի ղեկավարությամբ: 1970 թ. նա նշանակվում է ինստիտուտի տնօրենի՝ գիտական աշխատանքների գծով տեղակալ, 1980-ից՝ տնօրեն: Նրա ջանքերով և գործուն մասնակցությամբ ինստիտուտում ստեղծվեց նոր ուղղություն: Իր գիտական հետա-

գոտությունների հետ է կապված նաև էներգետիկ մակարդակների գերբնակեցման նոր սխեմաների հայտնաբերումը:

Ռ. Մարտիրոսյանը 1980 թ. պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսություն, իսկ 1984 թ. նրան շնորհվում է պրոֆեսորի կոչում: Գիտության բնագավառում ներդրած ծանրակշիռ ավանդի համար Ռ. Մարտիրոսյանը 1986 թ. ընտրվում է ՀԳԱ թղթակից անդամ, 1990 թ.՝ ակադեմիկոս: Նրա գիտական ղեկավարությամբ Ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտում ստեղծված բարձր զգայնության ռադիոընդունիչ սարքերը ըստ ամենայնի կիրառվել են բնական պաշարների հետազոտման «Բնություն» և «Օվկիանոս» տիեզերական ծրագրերում, ինչպես նաև ռադիոաստղագիտական և բժշկականսաբանական հետազոտություններում: Առանձնապես նշանակալի է Ռ. Մարտիրոսյանի մասնակցությունը տիեզերական տարածության ուսումնասիրություններին նվիրված ծրագրերին:

Ակադեմիկոս Ռ. Մարտիրոսյանը միջազգային գիտական հանրության կողմից մեծապես գնահատված գիտնական է: Նրա գիտական վաստակն ամփոփված է 200-ից ավելի գիտական հրապարակումներում և երեք մենագրություններում, որոնցից երկուսը հրատարակվել են ԱՄՆ-ում և Շվեդիայում: Ռ. Մարտիրոսյանը 1965 թ. ի վեր դասավանդում է Երևանի պետական համալսարանի ռադիոֆիզիկայի ֆակուլտետում: Նրա նախաձեռությամբ 1983 թ. այստեղ ստեղծվել է ԳԲՀ ռադիոֆիզիկայի ամբիոն (ներկայումս ԳԲՀ ռադիոֆիզիկայի և հեռահաղորդակցության ամբիոն), որն առ այսօր գործում է նրա ղեկավարությամբ: Մեծավաստակ գիտնականը Երևանի պետական համալսարանի ռեկտորն էր 1993-2006 թթ.: Այդ ընթացքում գիտնական-մանկավարժը հանդես է եկել որպես մայր բուհի հմուտ ղեկավար և արդյունաշատ կազմակերպիչ:

2006 թ. ի վեր Ռ. Մարտիրոսյանը ՀՀ ԳԱԱ նախագահն է: Իր ղեկավարությամբ լուրջ քայլեր արվեցին և շարունակում են արվել ակադեմիական հանրության համախմբման, ՀՀ ԳԱԱ համակարգի և նրա ներուժի պահպանման, միջազգային գիտական կապերի ընդլայնման ու բազմակողմայնության ապահովման գործում: Գիտակրթական, կազմակերպչական ու մանկավարժական հույժ գնահատելի գործունեության և ակնառու ձեռքբերումների համար Ռ. Մարտիրոսյանն արժանացել է Խորհրդային Միության, Հայաստանի, Ֆրանսիայի և Իտալիայի կառավարական բարձր պարգևների, նրան շնորհվել են բազմաթիվ մեդալներ ու շքանշաններ:

Ի սրտե շնորհավորում ենք ՀՀ ԳԱԱ նախագահ Ռ. Մարտիրոսյանին ծննդյան 80-ամյակի առթիվ, մաղթում արևշատություն և հետագա անթեք ընթացք՝ իր ստանձնած պատասխանատու առաքելության իրականացման, ինչպես և ամբողջ ակադեմիական համակարգի ղեկավարման պատվավոր աշխատանքներում:

ՀՀ ԳԱԱ «Լրաբեր հասարակական գիտությունների»
հանդեսի խմբագրություն, խմբագրական խորհուրդ